

NORDISK KULTURDEBATT

Den häftiga kulturdebatt, som rasat i Sverige under de kalla vintermånaderna, har i många avseenden haft något isolerat över sig. Efemära ting har ställts under debatt av radikala kretsar med största allvar. Ofta har man inte vetat, om man skulle ta dem på allvar, om de själva ville bli tagna på allvar — eller om alltsammans var en lek med en förvirrad och godtrogen allmänhet.

Många människor har säkerligen frågat sig vad som egentligen händer. Är denna debatt och det sätt på vilket den förs något speciellt svenskt eller förekommer det också i andra länder? Den sistnämnda frågeställningen torde i hög grad vara befogad. Är den svenska kulturdebatten en utlöpare av något större eller är det fråga om en isolerad företeelse? Det är betecknande, att i den debatt som förts har praktiskt taget aldrig skett någon referens till debatten i andra länder — Vietcongfantasterierna och liknande fenomen torde kunna lämnas därhän. För Sv. T. har det varit angeläget att försöka sätta in den svenska debatten i ett större sammanhang. Det nu föreliggande numret av tidskriften sysslar

praktiskt taget uteslutande med kulturfrågor av olika karaktär. I en artikel lämnas en redogörelse för den debatt på kontinenten, som förs av Sartre, av vår främste specialist i landet vad gäller existensialismen. Samtidigt visar det sig hur fjärran den svenska kulturdebatten står från den europeiska. Inte ens med England fungerar kommunikationerna tillfredsställande längre.

I det sammanhanget uppstår frågan vad som sker i kulturdebatten i de andra nordiska länderna. Vi är glada att kunna lämna ett relativt fylligt svar. I detta nummer förekommer bidrag, som skildrar vad som händer på den kulturella fronten i Norge, Finland och Danmark. Det visar sig, att det finns vissa gemensamma drag men att också mycket är olika. I mångt och mycket skulle man önska, att kontakterna vore bättre, att det skedde ett mera omfattande kulturutbyte mellan de nordiska länderna. Men kanske är det symptomatiskt, att Sv. T. i och med detta nummer har tvingats att bryta med en länge omhuldad princip, då vi låtit över-sätta till svenska de danska och norska bidragen. Vi har länge hop-

pats och trott, att det skulle vara möjligt att publicera artiklar på vilket nordiskt språk som helst — finskan av naturliga skäl undantagen. Vi kan framhärda i en viss idealism, men artiklarna på andra nordiska språk visar sig erfarenhetsmässigt bli mindre lästa och kommenterade. Detta är knappast det öde, som vi önskar skall vederfaras våra skribenter från grannländerna. Det är ej heller smickrande för den svenska publiken.

Av allt att döma kan man dra vissa paralleller mellan kulturradikalismen i Sverige och Finland. Den ger emellertid intryck av att vara häftigare i Finland än i Sverige eller det övriga Norden. Kanske beror detta på att det i Finland alltså i realiteten finns kvar en censur, som stimulerar till angrepp. Brytningarna mellan olika uppfattningar, inte bara i kulturpolitiska frågor, har också varit starkare i Finland än i det övriga Norden. I Norge är avståndet mellan kulturdebattörerna och det »inre Norge» stort. Pietismen har alltså ett starkt grepp om den norska landsbygdsbefolkningen. Men det förefaller helt klart, att det även finns ett »inre Sverige», som reagerar häftigt mot kulturradikalismens överdrifter. Av betydelse för den norska debatten är säkerligen, som påpekas, att det filosofiska klimatet i Norge är öppnare och mera differentierat än i grannlän-

derna. Men också Norge har sina problem, religionsdebatten och språkstriden, där dock nynorskan och dess anhängare stadigt har förlorat terräng. Med stort intresse finner man, att norska radikaler har ställt sig relativt kallsinniga gentemot pornografin. Denna har ännu ej nått Norge i samma avancerade omfattning som i Sverige och Danmark. Man vill gärna hoppas, att myndigheternas ingripanden skall bli så få som möjligt, ty utan den häftiga publicitet som skapas kring sådana evenemang torde detta utslag av radikalism snart förtvina.

En av kulturkonservatismens främsta företrädare i Norden i dag är folketingsmannen och författaren Hans Jørgen Lembourn från Danmark. Även om han i sin artikel utgår från särskilda danska företeelser, ligger det dock mycket av allmängiltighet i hans resonemang, som bör stämma till eftertanke. Kulturpolitik får inte bli liktydigt med understödspolitik — understöd av ett konstnärsproletariat, som inte längre är i samklang med samhället.

Det är vår förhoppning, att debatten — på det kulturpolitiska liksom på det allmänpolitiska planet — inom en snar framtid i betydligt större utsträckning än hittills skall kunna föras på en nordisk i stället för en nationell nivå.